

БІОЛОГІЯ

УДК: 581.526.324(477.41)

ФЛОРИСТИЧНА СТРУКТУРА ЛІСОВОЇ РОСЛИННОСТІ ПІВДЕННОЇ ЧАСТИНИ КИЇВСЬКОГО ПОЛІССЯ

Б.Є. Якубенко, доктор біологічних наук

І.П. Григорюк, член-кореспондент НАН України

А.М. Чурілов, асистент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Наведено загальну флористичну структуру лісової рослинності та зроблено порівняльну оцінку семи лісових формацій південної частини Київського Полісся, виділених за домінантним принципом. Встановлено особливості їхнього складу та ступінь спорідненості за коефіцієнтом Сьєренса.

Вступ. Обраний регіон досліджень є актуальним з огляду на його розташування між Придніпровською височиною та відрогами Київського Плато на півдні й Поліською низовиною на півночі, що поєднує поліські й лісостепові риси у формуванні рослинного покриву. На крайньому півдні у межах Васильківського (Дзвінківський лісовий заказник) та Макарівського (урочище Мутвицьке) районів розташовано території природо-заповідного фонду, в яких охороняються унікальні для Київської області ділянки дубово-соснових лісів (вік сосни звичайної складає 180—200 років). Близькість Києва зумовлює значне рекреаційне навантаження на лісові угруповання, оскільки відбувається забудова територій внаслідок розширення приміських зон.

Слід зазначити, що хоча ботанічним дослідженням Українського Полісся присвячено значну кількість публікацій [2—6, 8, 10, 14, 19], вивчення лісової рослинності південної частини Київського Полісся має фрагментарний характер. Отже, дослідження сучасного стану рослинного покриву півдня Київського Полісся є надзвичайно актуальним завданням, вирішення якого дозволить розробити заходи з мінімізації несприятливого впливу на лісові екосистеми регіону.

Об'єкти та методи досліджень. За фізико-географічними районуванням Київське Полісся є частиною лісової зони із рядом абіотичних особливостей, яке розділяється на південну та північну частину за течією річки Тетерів. Ґрунтовий покрив представлений дерновими слабко- і середньопідзолистими, дерново-лучними, болотними та світло-сірими лісовими ґрунтами. Гідрографічну мережу утворюють ріки Дніпро, Тетерів, Здвиж та Ірпінь. Клімат м'який із відносно високими середньорічними температурами на рівні +6°C і значною кількістю опадів — від 520 до 620 мм [18]. За геоботанічним районуванням України досліджувану територію віднесено до Київського правобережного округу звичайнограбово-звичайнодубових, звичайнодубово-звичайнососнових лісів, заплавних лук і евтрофних боліт Поліської підпровінції хвойно-широколистяних лісів, Східноєвропейської (Сарматської) провінції хвойно-широколистяних та широколистяних лісів Європейської широколистянолісової області [8].

Флористичні дослідження проводили, застосовуючи прямі та опосередковані методи [1, 20, 21]. Використовували геоботанічні описи 2010—2012 рр. і відібрані гербарні зразки, які були камерально опрацьовані у лабораторії кафедри ботаніки НУБіП України; гербарні матеріали Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW), Ботанічного саду ім. О.В. Фоміна (KWHU) та Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (KWU). Ідентифікацію фітобіотичного складу здійснювали за [11] та узгоджували із сучасним номенклатурним списком судинних рослин України [13, 23].

Поняття формації для лісової рослинності розглядається нами в розумінні класифікаційної одиниці, що об'єднує між собою групи асоціацій за домінантністю у

кожному ярусі лісового фітоценозу видів, які належать до однієї життєвої форми [21]. Назви та систематичне положення синтаксонів узгоджено з класифікаційною схемою [12]. Ступінь спорідненості формацій визначали за коефіцієнтом Сьєренса [20, 21].

Результати досліджень та їх обговорення. За нашими даними, загальна кількість судинних рослин, що трапляються в межах поширення лісової рослинності південної частини Київського Полісся нараховує 591 вид з 317 родів, 98 родин та 5 відділів (табл. 1). У лісах регіону представлено 11,8 % від флори України та 28,1 % від флори Українського Полісся [10, 11, 19].

Таблиця 1. Загальний кількісний флористичний склад лісової рослинності південної частини Київського Полісся

Відділ, клас	Родини		Роди		Види		Пропорції родини:роди:види
	загальна кількість, од.	% від загальної кількості	загальна кількість, од.	% від загальної кількості	загальна кількість, од.	% від загальної кількості	
<i>Lycopodiophyta</i>	2	2,0	3	0,9	6	1,0	1,0 : 1,5 : 3,0
<i>Equisetophyta</i>	1	1,0	1	0,3	6	1,0	1,0 : 1,0 : 6,0
<i>Polypodiophyta</i>	8	8,2	8	2,5	13	2,2	1,0 : 1,0 : 1,6
<i>Pinophyta</i>	2	2,0	4	1,3	5	0,8	1,0 : 2,0 : 2,5
<i>Magnoliophyta</i>	85	86,7	301	95,0	561	94,9	1,0 : 3,5 : 6,6
<i>Magnoliopsida</i>	60	61,2	247	77,9	438	74,1	1,0 : 4,1 : 7,3
<i>Liliopsida</i>	15	15,3	54	17,0	123	20,8	1,0 : 3,6 : 8,2
Всього:	98	100	317	100	591	100	1,0 : 3,2 : 6,0

Флористичні пропорції характеризують видове та родове різноманіття в різних відділах судинних рослин. Загальна пропорція флористичного списку лісової рослинності становить 1:3,2:6,0, що є свідченням продовження процесів формування флористичного складу лісової рослинності даного регіону.

Різні відділи мають вкрай неоднакові пропорції (табл. 1), що свідчить про нерівномірність їх еволюції. Саме тому судинні спорові та голонасінні рослини відіграють незначну роль у структурі лісової рослинності регіону і становлять 30 видів (5,1 %), що є характерним для фітоценозів, регіональних флор і флори земної кулі загалом [15, 16, 17].

Переважаючим у систематичній структурі є відділ *Magnoliophyta* (561 вид або 94,9 %). Співвідношення класів *Liliopsida* (123 види; 20,8 %) та *Magnoliopsida* (438 видів; 74,1 %) у відділі *Magnoliophyta* становить 1:3,6, як і аналогічні показники для лісової рослинності Українського Полісся та прилеглих територій [2, 3, 6, 7, 10, 19].

У зв'язку із наявністю на досліджуваній території різних типів лісових угруповань, флористична структура лісів є неоднорідною за складом і являє сукупність видів її окремих синтаксономічних одиниць. Нами виділено фітоценози рангу формації лісів: соснових — *Pineta sylvestris*, що включають субформації *Pineta sylvestris sparsiterbosa* і *Querceto (roboris) — Pineta*; дубових — *Querceta roboris*, що включають субформації *Querceta roboris nuda*, *Pineto (stlvestris) — Querceta*, *Acereto (campestris) — Querceta* і *Carpineto (betuli) — Querceta*; грабових — *Carpineta betulitis*; вільхових — *Alneta glutinosae* з субформацією *Alneta glutinosae nuda*; березових — *Betuleta pendulae*, що включає субформацію *Betuleta pendulae nuda*; вербових — *Saliceta albae*; осикових — *Populeta tremulae*.

Найбільшу кількість видів представлено у формації соснових лісів — *Pineta sylvestris* (табл. 2), що містить 418 видів (70,7 %) флористичного списку. Це пов'язане з наявністю в її складі субформації *Querceto (roboris) — Pineta*, утвореної як бореальними — *Pilosella cymosa* (L.) F.W. Schultz et Sch. Bip., *Pilosella officinarum* F.W. Schultz et Sch. Bip., *Scorzonera humilis* L., *Centaurea sumensis* Kalen., *Peucedanum oreoselinum* (L.) Moench,

Pteridium pinetorum C.N. Page et R.R. Mill, *Calluna vulgaris* (L.) Hull, *Helichrysum arenarium* (L.) Moench, *Solidago virgaurea* L., так і неморальними — *Cervaria rivinii* Gaerth., *Aegopodium podagraria* L., *Asarum europaeum* L., *Convallaria majalis* L., *Astragalus glycyphyllos* L., *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce. видами. Друге місце займають угруповання дубових лісів — 297 видів (50,3%), видове багатство яких зумовлено зростанням на сірих лісових і багатих відмінах дерново-підзолистих ґрунтів, достатньо забезпечених вологою. На третьому місці розташовані угруповання березових лісів 275 видів (46,5%). Четверта позиція належить лісам, утвореним *Carpinus betulus* L. — 273 (46,2 %), що є похідними на місці корінних лісів субформації *Carpineto (betuli)* — *Querceta*, склад яких сформовано неморальними видами, зокрема: *Astragalus glycyphyllos* L., *Lathyrus sylvestris* L., *Lathyrus vernus* (L.) Bernh., *Corydalis solida* (L.) Clairv., *Luzula multiflora* (Ehrh.) Lej., *Anemonoides nemorosa* (L.) Holub., *Rosa majalis* Herrm., *Asperula odorata* L., *Viola mirabilis* L., *Sanicula europaea* L., *Asarum europaeum* L., *Pulmonaria obscura* Dumort., *Stachys sylvatica* L., *Gagea lutea* (L.) Ker Gawl., *Melica nutans* L., *Brachypodium sylvaticum* (Huds.) P. Beauv.

Таблиця 2. Кількісний флористичний склад формацій лісової рослинності південної частини Київського Полісся

Назва формації	Загальна представленість						Флористичне ядро					
	видів, од.	%	родів, од.	%	родин, од.	%	видів, од.	%	родів, од.	%	родин, од.	%
<i>Pineta sylvestris</i>	418	70,7	230	72,6	75	76,5	183	31,0	91	28,7	37	37,8
<i>Querceta roboris</i>	297	50,3	165	52,1	57	58,2	121	20,5	75	23,7	35	35,7
<i>Betuleta pendulae</i>	275	46,5	151	47,6	45	45,9	120	20,3	54	17,0	19	19,4
<i>Carpineta betulitis</i>	273	46,2	159	50,2	59	60,2	142	24,0	80	25,2	28	28,6
<i>Alneta glutinosae</i>	173	29,3	84	26,5	31	31,6	60	10,2	35	11,0	12	12,2
<i>Populeta tremulae</i>	162	49,4	79	47,3	30	44,9	56	9,5	29	9,1	12	12,2
<i>Saliceta albae</i>	133	22,5	67	21,1	24	24,5	58	9,8	30	9,5	11	11,2

Таблиця 3. Спорідненість лісів за коефіцієнтом Сьєренса

Назва формації	<i>Pineta sylvestris</i>	<i>Querceta roboris</i>	<i>Carpineta betulitis</i>	<i>Betuleta pendulae</i>	<i>Alneta glutinosae</i>	<i>Saliceta albae</i>	<i>Populeta tremulae</i>
<i>Pineta sylvestris</i>		0,67	0,56	0,31	0,12	0,12	0,33
<i>Querceta roboris</i>	0,67		0,69	0,16	0,30	0,27	0,34
<i>Carpineta betulitis</i>	0,56	0,69		0,36	0,33	0,31	0,34
<i>Betuleta pendulae</i>	0,31	0,16	0,36		0,31	0,27	0,36
<i>Alneta glutinosae</i>	0,12	0,30	0,33	0,31		0,66	0,47
<i>Saliceta albae</i>	0,12	0,27	0,31	0,27	0,66		0,50
<i>Populeta tremulae</i>	0,33	0,34	0,34	0,36	0,47	0,50	

З метою встановлення ступеня подібності угруповань за флористичним складом, нами проведено розрахунок за показником подібності Сьєренса [20, 21].

Високу ступінь спорідненості мають формації *Querceta roboris* та *Carpineta betulitis* (0,69 або 69%) через подібність флористичного складу субформації *Carpineto (betuli)* — *Querceta* і похідної від неї формації *Carpineta betulitis*. *Pineta sylvestris* та *Querceta roboris* мають коефіцієнт 0,67 або 67%, що спричинено едафічними та кліматичними умовами регіону і відображає особливості субформації *Querceto (roboris)* — *Pineta*, оскільки вона займає першу позицію за видовим багатством у складі *Pineta sylvestris*. Ступінь подібності *Alneta glutinosae* і *Saliceta albae* становить 66% і пояснюється однаковою положенням

угруповань цих формацій на градієнті зволоження. Найнижча ступінь спорідненості між формаціями *Pineta sylvestris-Alneta glutinosae* і *Pineta sylvestris-Saliceta albae* складає 12%, що обумовлено розташуванням угруповань у різних умовах за градієнтами зволоженості та трофності екоотопів. Між формаціями *Querceta roboris* і *Betuleta pendulae* ступінь спорідненості також низький (16%) через зростання березових лісів переважно в оліго-мезотрофних умовах, а лісів формації дуба звичайного — у евтрофних екоотопах з багатим мінеральним живленням.

Встановлено, що лише 9,0% європейських видів одночасно входять до складу формацій досліджуваного регіону. До таких видів, з різним ступенем трапляння у складі формацій, відносять чагарники і дерева: *Frangula alnus* Mill., *Euonymus verrucosa* Scop., *Viburnum opulus* L., *Sorbus aucuparia* L., *Padus avium* Mill. та трав'янисті рослини і чагарнички: *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P. Fuchs, *Ranunculus repens* L., *Ajuga reptans* L., *Vaccinium myrtillus* L., *Vaccinium vitis-idaea* L., *Urtica dioica* L., *Aegopodium podagraria* L., *Rubus caesius* L., *Rubus idaeus* L., *Geranium robertianum* L., *Humulus lupulus* L., *Geum urbanum* L.

Нині значна увага приділяється десяти родинам, які відображають основні властивості флори і є головною частиною спектра провідних родин (рис. 1). Останні визначають сутність взаємовідношень і взаємообумовленість будь-якої флори.

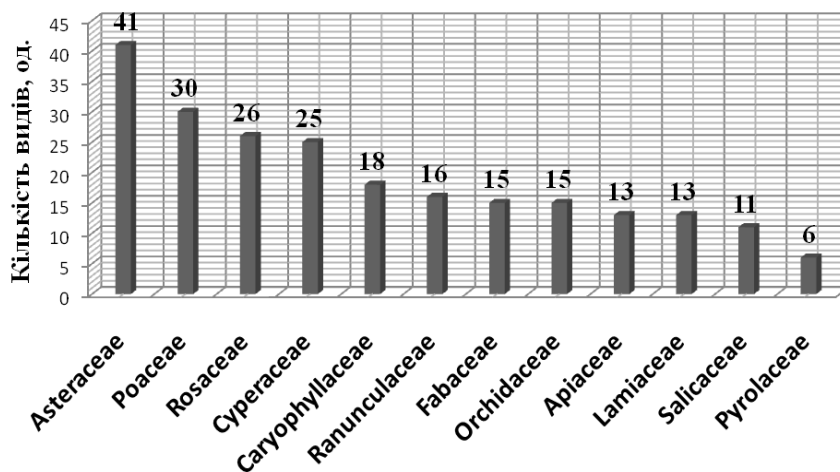

Рис. 1. Спектр провідних родин лісової рослинності південної частини Київського Полісся

Аналіз головної частини родинного спектра підтверджує провідну роль родин *Asteraceae*, *Poaceae* та *Cyperaceae*, характерних для флори північно-східної Євразії [15, 16]. Значне місце *Rosaceae* у родинному спектрі є не стільки бореальною особливістю, скільки наслідком середньоевропейських впливів [9].

Наявність у спектрі провідних родин Давньосередземноморського походження (*Caryophyllaceae*, *Fabaceae*, *Lamiaceae* та *Apiaceae*) є свідченням суттєвого впливу Середземноморського центру на формування флористичних комплексів. Таким чином, флористична структура лісової рослинності досліджуваного регіону має риси міграційного типу зі значною участю бореальних і південних флористичних елементів, що підтверджено структурою спектра провідних родин. Оскільки для півдня Київського Полісся нами виділено сім формацій лісової рослинності, доцільно навести спектри провідних родин для кожної формації окремо (табл. 4). Родинні спектри формацій сформовано 15 родинами, 6 із яких трапляються лише в декількох формаціях і не займають вище п'ятої позиції, проте вони репрезентують флористичні особливості лісової рослинності.

Таблиця 4. Спектр провідних родин у флористичній структурі лісової рослинності південної частини Київського Полісся

<i>Pineta sylvestris</i>			<i>Querceta roboris</i>			<i>Carpineta betulitis</i>			<i>Betuleta pendulae</i>		
Ранг. Родина	К-ть видів, од.	%*	Ранг. Родина	К-ть видів, од.	%	Ранг. Родина	К-ть видів, од.	%	Ранг. Родина	К-ть видів, од.	%
I. <i>Asteraceae</i>	32	5,4	I. <i>Asteraceae</i>	20	3,4	I – II. <i>Asteraceae</i>	11	1,9	I. <i>Asteraceae</i>	20	3,4
II. <i>Poaceae</i>	15	2,5	II. <i>Rosaceae</i>	10	1,7	I – II. <i>Lamiaceae</i>	11	1,9	II. <i>Poaceae</i>	15	2,5
III. <i>Caryophyllaceae</i>	13	2,2	III. <i>Lamiaceae</i>	8	1,4	III. <i>Ranunculaceae</i>	10	1,7	III. <i>Cyperaceae</i>	9	1,5
IV. <i>Rosaceae</i>	10	1,7	IV-VI. <i>Apiaceae</i>	7	1,2	IV. <i>Rosaceae</i>	9	1,5	IV-V. <i>Caryophyllaceae</i>	8	1,4
V-VI. <i>Fabaceae</i>	7	1,2	IV-VI. <i>Fabaceae</i>	7	1,2	V-VII. <i>Apiaceae</i>	8	1,4	IV-V. <i>Fabaceae</i>	8	1,4
V-VI. <i>Ranunculaceae</i>	7	1,2	IV-VI. <i>Ranunculaceae</i>	7	1,2	V-VII. <i>Poaceae</i>	8	1,4	VI-VII. <i>Apiaceae</i>	7	1,2
VI-X. <i>Apiaceae</i>	6	1,0	VII-VIII. <i>Caryophyllaceae</i>	6	1,0	V-VII. <i>Orchidaceae</i>	8	1,4	VI-VII. <i>Rosaceae</i>	7	1,2
VI-X. <i>Cyperaceae</i>	6	1,0	VII-VIII. <i>Orchidaceae</i>	6	1,0	VIII. <i>Fabaceae</i>	6	1,0	VIII-IX. <i>Lamiaceae</i>	6	1,0
VI-X. <i>Pyrolaceae</i>	6	1,0	IX-X. <i>Poaceae</i>	5	0,8	IX-X. <i>Cyperaceae</i>	5	0,8	VIII-IX. <i>Salicaceae</i>	6	1,0
VI-X. <i>Lamiaceae</i>	5	0,8	IX-X. <i>Cyperaceae</i>	5	0,8	IX-X. <i>Rubiaceae</i>	5	0,8	X. <i>Ranunculaceae</i>	5	0,8
У 10-ти родинях:	107	18,1	У 10-ти родинях:	81	13,7	У 10-ти родинях:	81	13,7	У 10-ти родинях:	91	15,4

<i>Alneta glutinosae</i>			<i>Saliceta albae</i>			<i>Populeta tremulae</i>		
Ранг. Родина	К-ть видів, од.	%	Ранг. Родина	К-ть видів, од.	%	Ранг. Родина	К-ть видів, од.	%
I. <i>Cyperaceae</i>	20	3,4	I. <i>Cyperaceae</i>	11	1,9	I. <i>Poaceae</i>	9	1,5
II. <i>Rosaceae</i>	16	2,7	II. <i>Poaceae</i>	7	1,2	II-III. <i>Asteraceae</i>	7	1,2
III. <i>Poaceae</i>	12	2,0	III. <i>Lamiaceae</i>	7	1,2	II-III. <i>Cyperaceae</i>	7	1,2
IV. <i>Asteraceae</i>	11	1,9	IV. <i>Rosaceae</i>	6	1,0	IV-V. <i>Fabaceae</i>	6	1,0
V. <i>Ranunculaceae</i>	10	1,7	V-VII. <i>Juncaceae</i>	5	0,8	IV-V. <i>Lamiaceae</i>	6	1,0
VI. <i>Salicaceae</i>	9	1,5	V-VII. <i>Ranunculaceae</i>	5	0,8	VI-VIII. <i>Caryophyllaceae</i>	5	0,8
VII. <i>Apiaceae</i>	7	1,2	V-VII. <i>Salicaceae</i>	5	0,8	VI-VIII. <i>Juncaceae</i>	5	0,8
VIII. <i>Betulaceae</i>	6	1,0	VIII-X. <i>Asteraceae</i>	4	0,7	VI-VIII. <i>Rosaceae</i>	5	0,8
IX-X. <i>Lamiaceae</i>	5	0,8	VIII-X. <i>Apiaceae</i>	4	0,7	IX-X. <i>Apiaceae</i>	4	0,7
IX-X. <i>Juncaceae</i>	5	0,8	VIII-X. <i>Brassicaceae</i>	4	0,7	IX-X. <i>Salicaceae</i>	4	0,7
У 10-ти родинях:	101	17,1	У 10-ти родинях:	58	9,8	У 10-ти родинях:	58	9,8

* – частка від загальної кількості видів

До них відносяться: *Salicaceae*, *Juncaceae*, *Betulaceae*, *Pyrolaceae*, сформовані бореальними елементами; *Rubiaceae*, представлена бореально-субмеридіональними (*Galium mollugo* L., *Galium palustre* L. *Asperula odorata* L., *Galium verum* L.), бореально-температними (*Galium boreale* L.) та температурно-субмеридіональними (*Cruciata glabra* (L.) Ehrend.) видами. Космополітна родина *Orchidaceae* бідніше представлена в помірному поясі й посідає 7—8 місце у спектрі *Querceta roboris* і 5—7 — у *Carpineta betulitis*. Її високі позиції утримуються за рахунок наявних місцезростань у лісових угрупованнях досліджуваного регіону щонайменше восьми представників: (*Cephalanthera rubra* (L.) Rich., *Cypripedium calceolus* L., *Epipactis helleborine* (L.) Crantz, *Epipactis palustris* (L.) Crantz, *Listera ovata* (L.) R. Br., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Platanthera bifolia* (L.) Rich., *Platanthera chlorantha* (Custer) Rchb.).

Високі позиції родин *Asteraceae*, *Poaceae*, *Ranunculaceae* та *Cyperaceae* типові для бореальної області [16]. Родини *Caryophyllaceae*, *Fabaceae*, *Lamiaceae* та *Apiaceae* свідчать про значний вплив Середземноморського центру. Водночас переважання родини *Rosaceae* у формаціях *Querceta roboris* і *Alneta glutinosae* є результатом середньоевропейських впливів [9].

Аналіз родового спектру флори показує значну представленість поліморфних родів *Carex* L., *Pilosella* Hill., *Salix* L. і *Festuca* L. та європейсько-азійського роду *Viola* L. (рис. 2) Дещо меншою є кількість південних видів у родах *Dianthus* L., *Centaurea* L. і *Potentilla* L., що підтверджує перехідний характер флористичного складу лісових угруповань регіону досліджень.

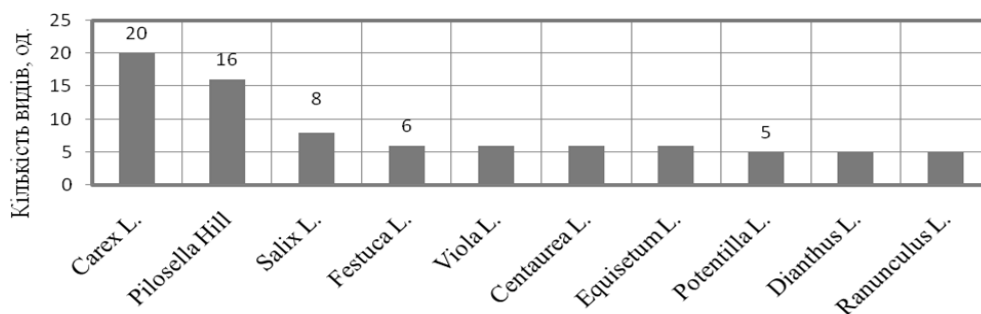

Рис. 2. Спектр переважаючих родів лісової рослинності південної частини Київського Полісся

Деякі родини мають низький показник родового багатства і високий — видового. Так, для порівняння, у родині *Cyperaceae* рід *Carex* представлений 28 видами, родина *Salicaceae* — двома родами з 7 видами, а, наприклад, у складі *Asteraceae* 41 рід, представлений 126 видами.

Загалом із 317 родів флористичної структури лісової рослинності переважаюча більшість (61,5%) містить по 1 виду, дещо менша кількість (29,3%) — 2—4 види і лише 9,2% родів представлено 5 і більше видами.

Висновки

До складу семи формацій лісової рослинності півдня Київського Полісся входить 591 вид вищих судинних рослин з 317 родів 98 родин. Найбільшу кількість видів представлено у формації *Pineta sylvestris* — 418 видів або 70,7% флористичного списку, що пов'язано з наявністю в її складі субформації *Querceto (roboris)* — *Pineta*.

Існує висока спорідненість за видовим багатством між синтаксонами *Querceta roboris* і *Carpineta betulitis* — 69%, *Pineta sylvestris* і *Querceta roboris* — 67%, *Alneta glutinosae* і *Saliceta albae* — 66%.

У родинному спектрі є значна представленість бореальних родин *Asteraceae*, *Poaceae*, *Cyperaceae*, *Ranunculaceae* і *Salicaceae*, а також *Apiaceae*, *Lamiaceae* і *Caryophyllaceae*, що обумовлене участю південних видів. Переважають роди (90,8%) із низькою видовою насиченістю. Поряд із бореальними родами до складу головної частини спектра входять роди з видами неморального, температурно-субмеридіонального, середземноморського елементів.

Флористична структура південної частини Київського Полісся характеризується помітною ботаніко-географічною контрастністю, яка переважно зумовлена перехідним характером фізико-географічного розташування досліджуваної території.

Література

1. Методы изучения лесных сообществ / Е.Н. Андреева, И.Ю. Баккал, И.И. Горшков и др. — СПб.: НИИ Химии СПбГУ, 2002. — 240 с.
2. Андриенко Т.Л., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны. — К.: Наук. думка, 1983. — 216 с.
3. Андриенко Т.Л., Попович С.Ю., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Полесский государственный заповедник. Растительный мир. — К.: Наук. думка, 1986. — 208 с.
4. Андриенко Т. Л. Рідкісні види судинних рослин Українського Полісся // Укр. бот. журн. — 2008. — 65, № 5. — С. 665—673.
5. Бортняк М.М. До поширення деяких нових та маловідомих для Київського Полісся рослин // Укр. бот. журн. — 1962. — 19, № 3. — С. 79—84.
6. Бортняк М.М. Нові знахідки у флорі Київської області // Укр. бот. журн. — 1978. — 35, № 4. — С. 356—361.
7. Давидов Д.А. Лісова рослинність Роменсько-Полтавського геоботанічного округу (Україна): синтаксономія, антропогенні зміни та охорона: Автореф. дис. ... канд. біол. наук: 03.00.05 / Ін-т ботаніки НАН України. — К., 2013. — 18 с.
8. Дідух Я.П., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Геоботанічне районування України та суміжних територій // Укр. бот. журн. — 2003. — 60, № 1. — С. 6—17.
9. Кучеров И.Б., Милевская С.Н., Полозова Т. Г. Структура флоры заповедника "Кивач" в контексте сравнения локальных флор на широтном профиле Восточной Фенноскандии // Сравнительная флористика на рубеже III тысячелетия: достижения, проблемы, перспективы: Мат. V раб. совещ. по сравнит. флористике, Ижевск, 1998. — Спб., 2000. — С. 63—83.
10. Лукаш О. В. Флора судинних рослин Східного Полісся: структура та динаміка. - К.: Фітосоціоцентр, 2009. — 200 с.
11. Определитель высших растений Украины / Доброчаева Д.Н., Котов М.И., Прокудин Ю.Н. и др. — К.: Наук. думка, 1987. — 548 с.
12. Попович С. Ю. Синфітосозологія лісів України. — К.: Академперіодика, 2002. — 226 с.
13. Собко В.Г. Визначник рослин Київської області. — К.: Фітосоціоцентр, 2009. — 374 с.
14. Соломаха В. А. Синтаксономія рослинності України. Третє наближення. — К.: Фітосоціоцентр, 2008. — 296 с.
15. Толмачев А. И. О некоторых количествах соотношений во флорах Земного шара // Вест. Ленингр. ун-та: сер. биол. — 1970. — № 3. — С. 62—74.
16. Толмачев А. И. Богатство флор как объект сравнительного изучения // Вест. Ленингр. ун-та: сер. биол. — 1970. — № 9. — С. 71—83.
17. Толмачев А. И. Методы сравнительной флористики и проблемы флорогенеза. — Новосибирск: Наука, 1986. — 192 с.
18. Удосконалена схема фізико-географічного районування України / Маринич О.М., Пархоменко Г.О., Петренко О.М., Шищенко П.Г. // Укр. географ. журн. — 2003. — 41, № 1. — С. 16—20.
19. Фіторізноманіття Українського Полісся та його охорона / За ред. Т.Л. Андриенко. — К.: Фітосоціоцентр, 2006. — 316 с.
20. Шмидт В. М. Статистические методы в сравнительной флористике. — Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1980. — 176 с.
21. Геоботаніка: глумачний словник: Навчальний посібник / Б.Є. Якубенко, С.Ю. Попович, І. П. Григорюк, М.Д. Мельничук. — К.: Фітосоціоцентр, 2010. — 420 с.

22. Юрцев Б.А., Камелин В.Р. Очерк системы основных понятий флористики // Теоретические и методические проблемы сравнительной флористики. — Ленинград: Наука, 1987. — С. 242—266.

23. Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. Vaskular Plants of Ukraine a Nomenclatural Checklist. — Kiev: National Academy of Sciences of Ukraine M. G. Kholodny Institute of Botany, 1999. — XXIII. — 346 p.

АННОТАЦИЯ

Якубенко Б.Е., Григорюк И.П., Чурилов А.М. Флористическая структура лесной растительности южной части Киевского Полесья // Биоресурсы и природопользование. — 2013. — 5, № 5—6. — С. 16—23.

Показана общая флористическая структура лесной растительности и проведено сравнение семи лесных формаций южной части Киевского Полесья, выделенных по доминантному принципу. Установлены особенности их состава и степень схожести по коэффициенту Серенса.

SUMMARY

B. Yakubenko, I. Grigoryuk, A. Churilov. *The floristical structure of forest vegetation of southern part of Polissya in Kyiv region// Biological Resources and Nature Management. — 2013. — 5, № 5—6. — P. 16—23.*

The common floral structure of forest vegetation has been presented. The seven forest formations, chosen by dominant principle, in the south part of Kiev Polissya, has been compared. The peculiarities of the composition and similarity of species content using Sorensen coefficient has been established.